

Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg (BUU)
Christiansborg
1218 København K

08-04-2025

Sendt elektronisk via ft.dk

Bilag: Koncentrat om den retlige regulering af tegnsprogstolkning til og fra dansk tegnsprog og om ligebehandlingsprincippet

- 1 Tolkning til og fra dansk tegnsprog kan enten ske på *ulovbestemt grundlag* eller på *lovbestemt grundlag*.

Tolkning på ulovbestemt grundlag

- 2 I afgørelsessager og ved anden retlig forvaltningsvirksomhed forpligter forvaltningslovens § 7, stk. 2, eller det generelle vejledningsprincip som bestemmelsen er udtryk for, at en myndighed gør sig forståelig for og gør sig selv i stand til at forstå borgeren, herunder ved at rekvirere tolkebistand, jf. [vejledning nr. 11740 af 4. december 1986 om forvaltningsloven](#), pkt. 32, og bl.a. Folketingets Ombudsmands Beretning 1990, s. 240ff., og 2002, s. 194ff.
- 3 Ved faktisk forvaltningsvirksomhed ydes (tegnsprogs)tolkning som en accessorisk del af den pågældende ydelse såfremt andet ikke er bestemt ved lov, og dette er nødvendigt for at gøre ydelsen »brugbar« for modtageren. Til eksempel var der ikke nogen eksplicit regulering af tolkning i sygehusloven af 1974, men tolkning blev anset som en accessorisk del af ydelsen, jf. [Folketingstidende 2004-05 \(2. samling\)](#), tillæg A, s. 3210 (beskrivelse af hidtidig praksis efter sygehusloven). Se også [Folketingets Socialudvalg 2023-24, Alm. del – svar på spm. 20](#).
- 4 Da tegnsprogstolkning tillige udgør en tilgængelighedsforanstaltning for døve, er en offentlig myndighed forpligtet til at stille den til rådighed i kraft af det handicapretlige sektoransvarlighedsprincip, hvorefter det er den myndighed, der leverer ydelsen, som også er ansvarlig for at ydelsen er tilgængelig for personer med handicap, jf. eks. [Folketingets Social- og Ældreudvalg 2015-16, Alm. del – svar på spm. 326](#). Sektoransvarlighedsprincippet kan fraveges ved skreven lovgivning, der udpeger en anden myndighed som ansvarlig for at sikre tilgængelighed.

Tolkning på lovbestemt grundlag

- 5 Tolkning på lovbestemt grundlag anvendes blandt andet – men ikke kun – i tilfælde hvor den døve ikke interagerer med en offentlig myndighed, men med en anden privat part, eller hvor mere alment gældende lovgivning i en given sektor anvendes til at yde tegnsprogstolkning.
- 6 Hovedeksemplet på førstnævnte er lov om tolkning til personer med hørehandicap, jf. [lovbekendtgørelse nr. 927 af 3. juli 2013](#), undertiden betegnet »tolkeloven« eller »den sociale tolkelov«. Denne lov regulerer bl.a. ydelse af tegnsprogstolkning ved besøg hos praktiserende sundhedspersoner og i forbindelse med sociale arrangementer.
- 7 Eksempler på sidstnævnte er lov om kompensation til handicappede i erhverv, jf. [lovbekendtgørelse nr. 108 af 3. februar 2020](#) med senere ændringer, der regulerer ydelse af tegnsprogstolkning på arbejdsmarkedet, og lov om specialpædagogisk støtte ved videregående uddannelser m.v., jf. [lovbekendtgørelse nr. 1507 af 7. december 2022](#), der regulerer ydelse af tegnsprogstolkning på videregående uddannelser.

- 8 Fordi disse love angår det offentliges forpligtelser til at stille tolkning til rådighed gennem centrale visitationsordninger, indeholder de ikke regler om brugen af pårørende til tolkning eller lignende.
- 9 Pårørende kan i øvrigt ikke pålægges at tolke af en offentlig myndighed. Bevidst skabelse af en situation hvor en pårørende de facto tvinges til at tolke på grund af ekspeditions- eller nødretshensyn vil være udtryk for varetagelse af usaglige hensyn fra myndighedens side.

Ligebehandlingsprincippet

- 10 Dansk handicappolitik hviler på en række grundprincipper, hvoraf nogle også har retlig karakter, jf. f.eks. pkt. 4 ovenfor om sektoransvarlighedsprincippet. Principperne fremgår bl.a. af [Social- og Boligministeriets hjemmeside](#) og i Det Centrale Handicapråd, »[Dansk Handicappolitiks Grundprincipper](#)« (2005).
- 11 Et af disse principper er ligebehandlingsprincippet, der blandt andet foreskriver ligestilling og ligebehandling af personer med handicap og personer uden handicap, jf. [ibid.](#), s. 10f, og [Folketingstidende 1992-93, tillæg C, sp. 937f.](#)
- 12 Det følger tilsvarende af artikel 5, stk. 1 og 2, i FN's Handicapkonvention – som Danmark er folkeretligt forpligtet af, og som det er forudsat at dansk lovgivning overholder, jf. [Folketingstidende 2008-09, tillæg A, s. 7954ff.](#) – at:
1. States Parties recognize that all persons are equal before and under the law and are entitled without any discrimination to the equal protection and equal benefit of the law.	1. Deltagerstaterne anerkender, at alle er lige for loven, og at alle uden nogen form for diskrimination har ret til lige beskyttelse og til at drage samme nytte af loven.
2. States Parties shall prohibit all discrimination on the basis of disability and guarantee to persons with disabilities equal and effective legal protection against discrimination on all grounds.	2. Deltagerstaterne skal forbyde enhver diskrimination på grund af handicap og skal sikre personer med handicap lige og effektiv retlig beskyttelse mod diskrimination af enhver grund.
- 13 Det er således ikke tilladt at behandle personer, der har behov for tolkning qua deres handicap, f.eks. døve, værre end personer der har behov for tolkning af andre årsager.
- 14 Når man indfører regler om forbud mod brug af mindreårige som tolke, tilsiger grundlæggende ligebehandlingskrav at et sådant forbud må gælde *mutatis mutandis* for brug af mindreårige ved tegnsprogstolkning. Det modsatte ville indebære usaglig forskelsbehandling af enten den døve – der har en interesse i at pågældendes barn ikke bliver »shanghaget« til at tolke – eller barnet selv, der nyder et diskriminationsretligt værn mod diskrimination »by association«, jf. til illustration EU-Domstolens dom i [Sag C-303/06, Coleman, EU:C:2008:415](#). Jeg erindrer, at EU-rettens definition på diskrimination er en integreret del af den danske lov om forbud mod diskrimination på grund af handicap, jf. [Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 221 som fremsat](#), s. 10f.

Matthias Smed Larsen
cand.jur.